

Danske deltidslandbrugs samfundsøkonomiske betydning

**Danske Deltidslandmænd
Årsmøde**

25. oktober 2014

v/ Klaus Kaiser
Erhvervsøkonomisk chef
Videncentret for Landbrug

Rapportens indhold

Baggrund og formål

Afgrænsning og karakteristika for deltidssegmentet

- *Afgrænsning af deltidssegmentet*
- *Motiver*
- *Uddannelse*
- *Produktion*
- *Økologi*

Strukturudvikling i deltidssegmentet

- *Antal bedrifter og bedriftsstørrelse*
- *Geografisk fordeling*

Deltidssegmentets samspil med omverdenen og betydning for natur og landdistrikter

Deltidssegmentets samfundsøkonomiske betydning

- *Deltidssegmentets produktionsværdi*
- *Deltidssegmentets direkte, afledte og totale effekt på beskæftigelsen*
- *Deltidssegmentets direkte, afledte og totale forward-effekt på beskæftigelsen*
- *Deltidssegmentets samlede effekt på beskæftigelsen*
- *Deltidssegmentets effekt på bruttonationalproduktet*

Sammenfatning og perspektivering

Bilag I: Definitioner og metode

- *Definitioner*
- *Beskrivelse af modellen*
- *Det generelle input/output system*
- *Tilpasset input/output-model for deltidslandmænd*
- *Metodiske antagelser*
- *Detaljeret produktionsværdi for deltidssegmentet inkl. forward-effekter*

Bilag II: Definitioner og metode

- *Effekt af deltidssegmentets produktionsværdi fordelt på sektorer, inkl. forward-effekter*
- *Effekt af deltidssegmentet på bruttoværditilvækst fordelt på sektorer, inkl. forward-effekter*

Deltidslandmænd - Hvem er de?

- Deltidslandmanden er mangfoldig!
 - Fra få ha. og få dyr til moderne produktionslandbrug
- Resultaterne af analysen afhænger til en vis grad af afgrænsningen
- Afgrænsning af deltidslandmændene:
 - Landmændenes egne opfattelser er ikke stringent
 - Omsætning og især indkomst varierer for meget
 - Normtimer er et objektivt, tids- og markedsneutralt kriterie - ikke helt fejlfrit, men det bedste vi har



Deltidslandmænd - Hvorfor er de?

- Fællesnævneren for motivet til at være deltidslandmand er muligheden for "det gode liv på landet"
 - At give børn en god og rolig opvækst
 - Liebhaver-bostil med herlighedsværdi, ro og privatliv
 - Udvikle nye forretningsveje og produkter
 - Effektiv traditionel landbrugsproduktion – måske forløber for heltid...
 - Nedtrapning fra heltid, men vil gerne blive boende på ejendommen

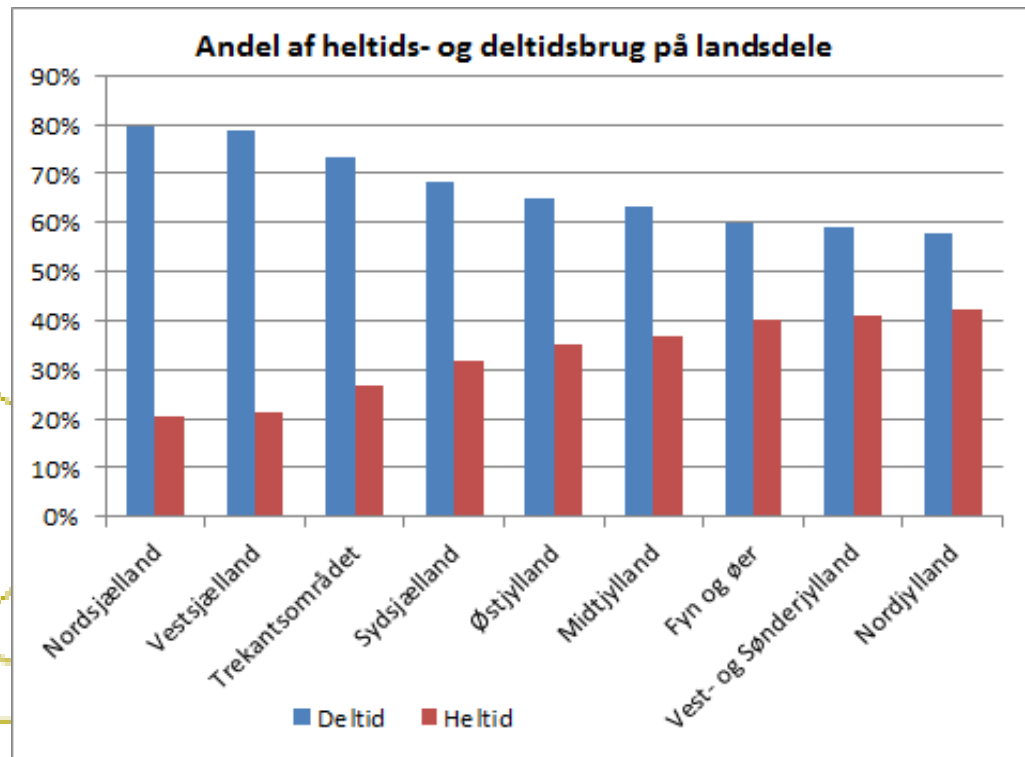
Deltidslandmænd - Hvad er de?

- Uddannelse
 - Deltidslandmænd har i højere grad anden uddannelse end landbrugsuddannelse
 - Men mange har stadig baggrund i landbruget

Uddannelse	Deltid	Heltid
Grønt bevis	35%	61%
Faglært landmand	28%	36%
Virksomhedsleder	5%	8%
Jordbrugsteknolog	5%	3%
Agronom	5%	2%
Agrarøkonom	3%	8%
Produktionsleder	2%	4%
Ingen landbrugsfaglig uddannelse	33%	-
Andet	17%	12%

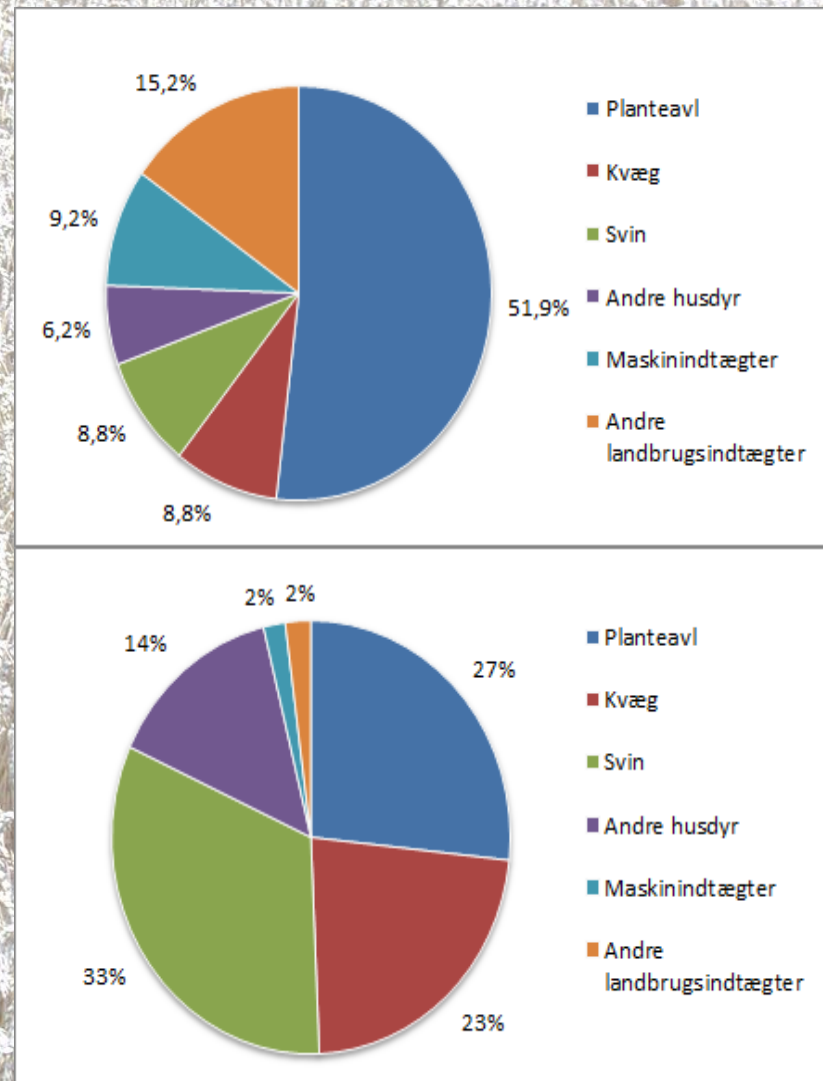
Deltidslandmænd - Hvor er de?

- Deltidssegmentet udgør en betydelig andel i alle landsdele – mellem 60 og 80 pct. af samtlige landbrug
- Andelen er typisk størst i områder med størst by-koncentration



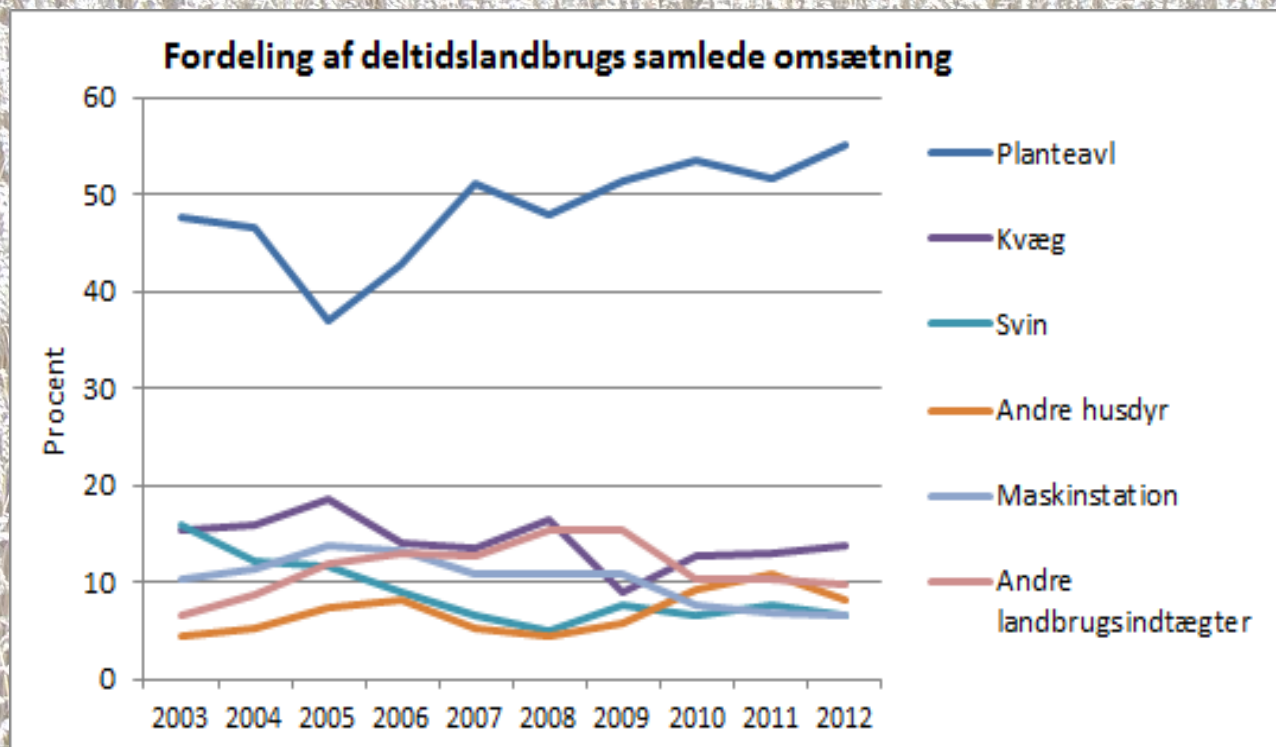
Deltidslandmænd - Hvad laver de?

- Sammensætningen af produktionen hos deltidsbrug...
 - Ofte en blandet produktion
 - 50 pct. er planteavlere
 - lettest forenelig med lønarbejde
- ...er anderledes end hos heltidsbrug



Deltidslandmænd - Hvad laver de?

- Produktionssammensætningen ændrer sig kun langsomt
 - Lidt mere planteavl (dog høje priser i slutningen af perioden)
 - Konstante eller lidt mindre andele af animalsk produktion, maskinstation og andre landbrugsindtægter



Deltidslandmænd – Er de økologer?

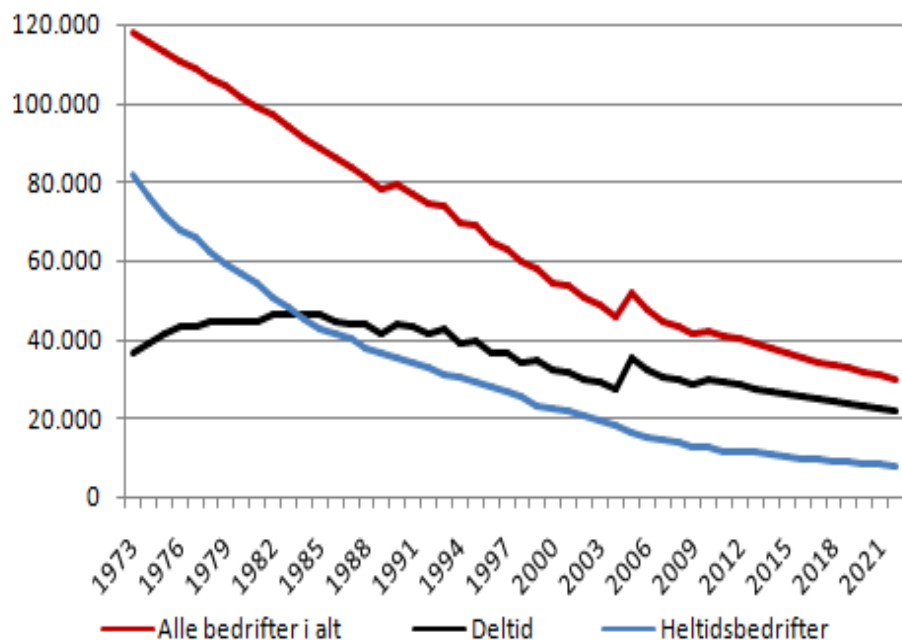
- Økologi fylder stort set lige meget i deltid som i heltid
- Højere andel af økologi inden for "Andre husdyr"
 - Primært fjerkræ, hvor 75 pct. af æg- og 20-25 pct. af kyllingeproducenterne er økologer
- Lavere andel af økologi inden for Kvæg
 - Skyldes høj andel af økologisk mælkeproduktion blandt heltidsbrug

Driftsgren	Deltidslandbrug	Heltidslandbrug
Planteavl	4,0 %	3,9 %
- heraf korn	3,4 %	3,7 %
Kvæg	7,3 %	12,1 %
Svin	0 %	0,4 %
Andre husdyr	19,4 %	3,1 %
Økologisk andel i alt	5,1 %	4,9 %

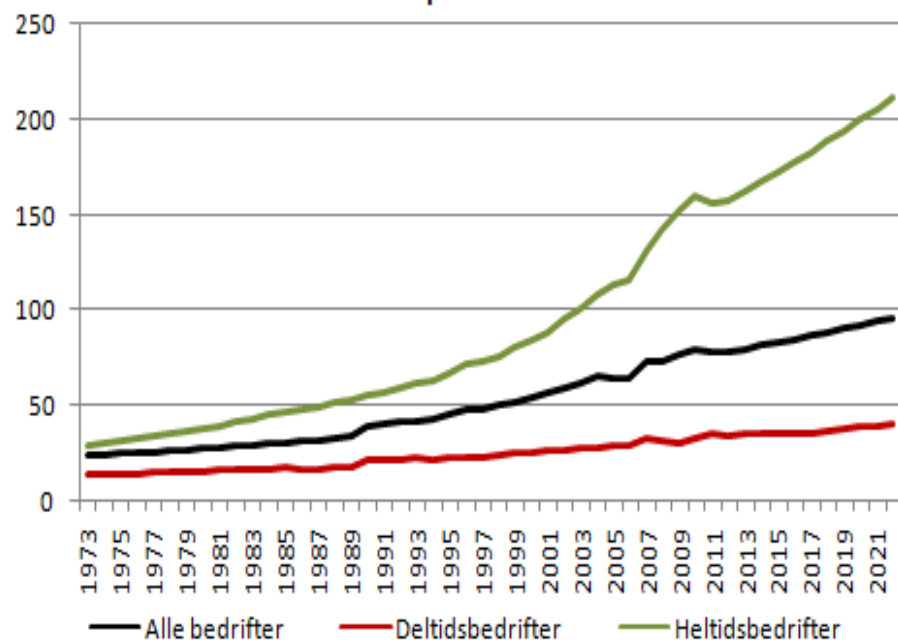
Deltidslandmænd – Strukturudvikling

- Antal og størrelse
 - Deltidssegmentet har siden midt-80'erne fulgt samme udvikling som heltidsbrug: Færre, men større deltidsbrug.
 - Tempoet er dog lidt langsommere: -3 pct. pa. mod -5 pct. pa. for heltid
 - Fortsætter tempoet, falder antallet fra knap 30.000 til godt 22.000 i 2022
 - Deltidsbrug vokser gennemsnitligt med 0,5 ha. om året og når 40 ha i 2022

Antal bedrifter



Antal ha. pr. bedrift



Deltidslandmænd - Samspil med omverdenen

- Indgår i samarbejde med heltidsbedrifter via udveksling af arbejdskraft, serviceydelser, drifts- og forpagtningsaftaler, handel med landbrugsmaskiner etc.
 - Bidrager til naturpleje
 - Understøtter lokalområdet økonomisk og socialt gennem
 - Detailhandel
 - Håndværk
 - Foreningsliv
 - Offentlige institutioner for børn, unge og ældre
 - Turisme omg.
- ...og skaber derved værdi for landdistrikterne!

Deltidslandbrugets samfundsøkonomiske betydning

Den generelle input/output-model:

- Anvender Nationalregnskabets input/output-relationer med oplysninger om tilgang og anvendelse af varer og tjenesteydelser mellem brancher
- Beskriver sammenhænge i økonomien baseret på, at ændringer i efterspørgslen (*direkte effekt*) resulterer i ændringer i produktionen i andre relaterede erhverv (*afledte effekter*)
 - F.eks. medfører bygning af en stald øget produktion i bygge- og anlægs- samt rådgivningsbranchen
- Landbrugsproduktionen er direkte anledning til produktion i forarbejdende erhverv. Derfor modelleres et parallelt forløb for den produktion, som deltidssegmentet giver anledning til (*forward-effekter* samt disses afledte effekter).

Deltidslandbrugets samfundsøkonomiske betydning

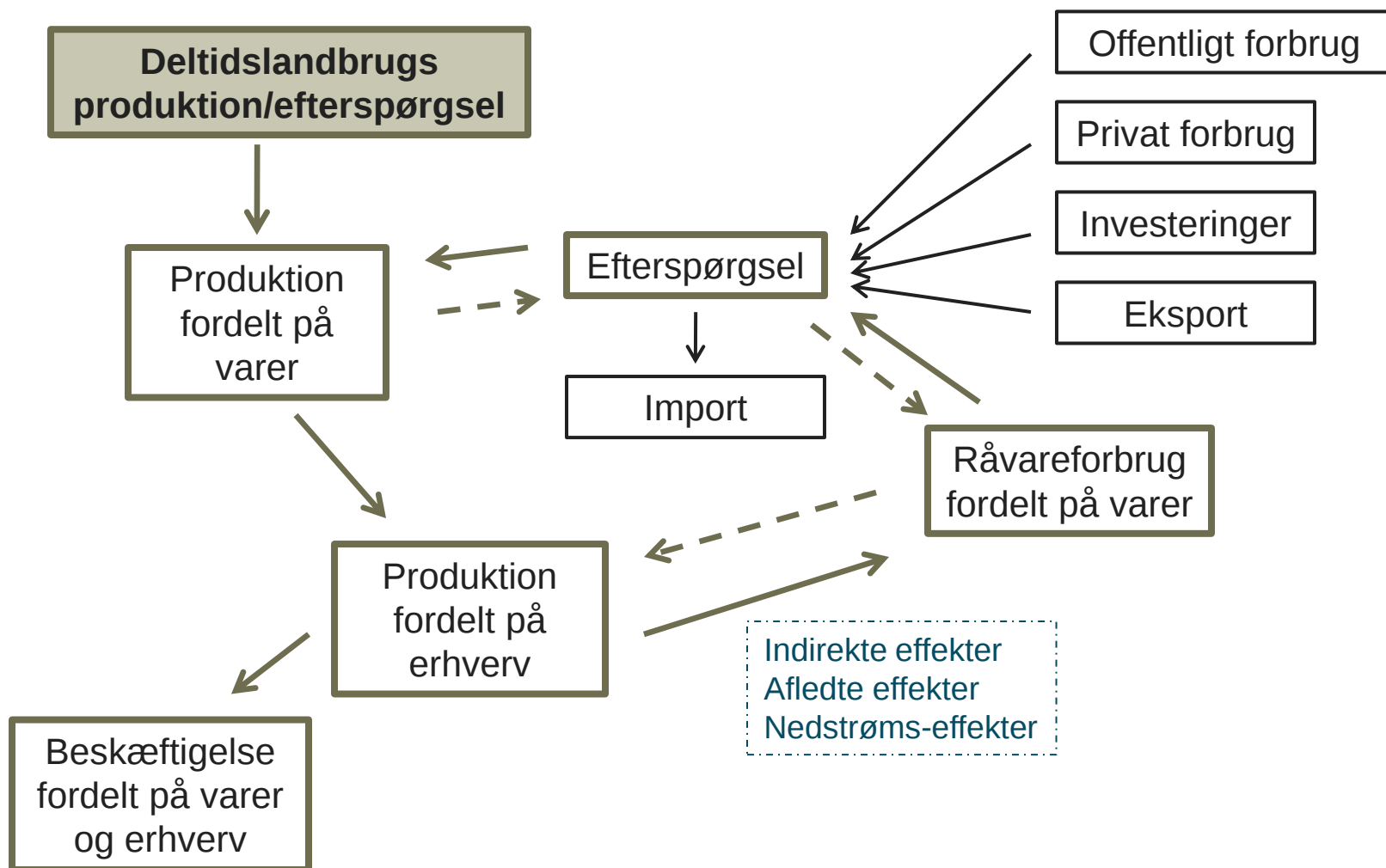
- Der indgår ca. 2.400 forskellige varegrupper og tjenesteydelser i modellen, som alle er koblet på erhverv - og dermed indkomst og beskæftigelse som følge af både direkte og afledte effekter.
- Landbruget har betydelig relation til ca. 120 af disse. Nogle få eksempler:

Glasindustri og keramisk industri
Betonindustri og teglværker
Fremst. af metal
Metalvareindustri
Indvinding af grus og sten
Fremst. af basiskemikalier
Fremst. af elektriske motorer mv.
Fremst. af maling og sæbe mv.
Plast- og gummiindustri
Fremst. af motorer, vindmøller og pumper
Fremst. af motorkøretøjer og dele hertil
Tekstilindustri
Beklædningsindustri
Læder- og fodtøjsindustri
Træindustri
Trykkerier mv.
Olieraffinaderier mv.

Elforsyning
Gasforsyning
Varmeforsyning
Vandforsyning
Kloak- og rensningsanlæg
Nybyggeri
Anlægsvirksomhed
Reparation og vedligeholdelse af bygninger
Bilværksteder mv.
Reparation og installation af maskiner og udstyr
Engroshandel
Detailhandel
Fragtvoغنmænd og rørtransport
Slagterier
Mejerier

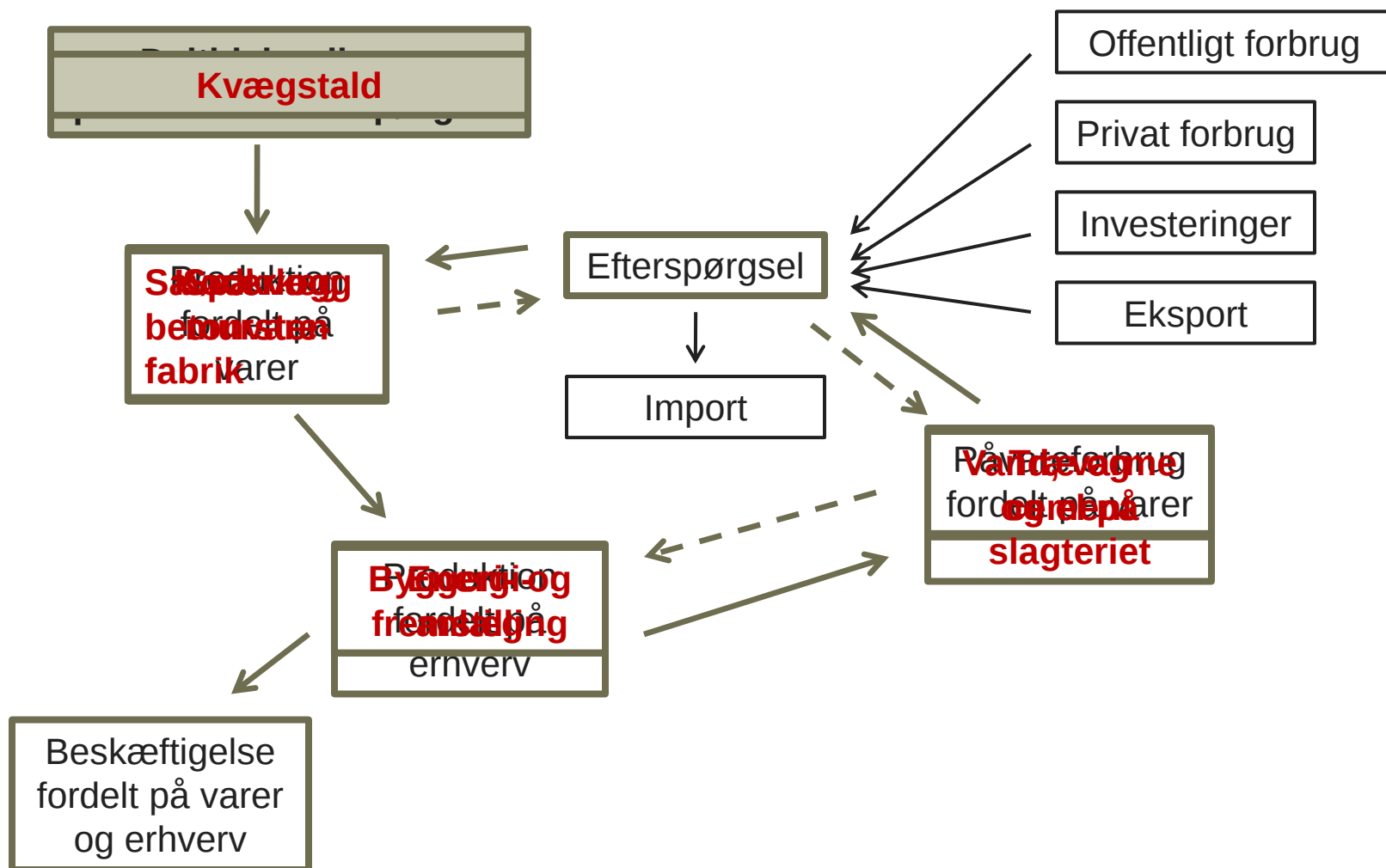
Deltidslandbrugets samfundsøkonomiske betydning

- Fra direkte effekt (landbrugsproduktion) via input/output-model til samlet effekt:



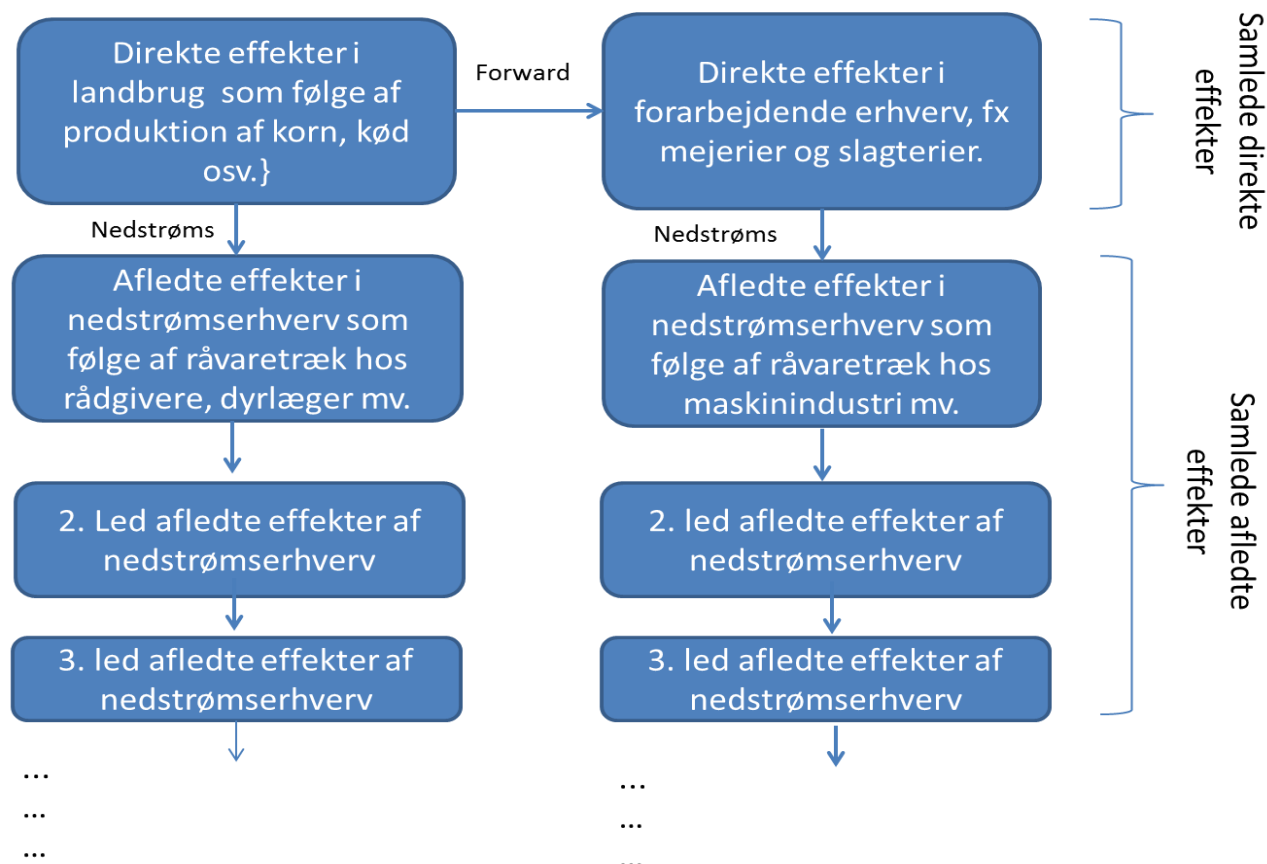
Deltidslandbrugets samfundsøkonomiske betydning

- Fra direkte effekt (landbrugsproduktion) via input/output-model til samlet effekt:



Oversigt over modellens effekter

- Den samlede effekt består således af to parallelle modeller med landbrugsproduktionens direkte og afledte effekter (nedstrøms-effekter) samt direkte forward effekter samt disses afledte effekter:



Deltidslandmændenes produktionsværdi/omsætning

Varenavn	Omsætning, mio. kr.
Svin, levende	536
Sødmælk af landmand	120
Maskinstationer	564
Hvede, blandsæd af hvede og rug	1.071
Pelsskind, rå	139
Levende planter, løg, knolde mv	32
Hornkvæg, levende, ej til avl	417
Frø t. udsæd og have, ekskl. roefrø	153
Raps og rapsfrø, også knuste	288
Byg	769
Fjerkræ, levende	145
Halm til energiformål	195
Kartofler friske el kølet, ian.	264
Andre Serviceydelser til landbrug	139
Sukkerroer, friske el tørrede	173
Fugleæg med skal fris/kons/kog	50
Havre	84

Varenavn	Omsætning, mio. kr.
Rug	64
Heste, æsler, muldyr mv , levende	28
Ærter, bønner, linser tørrede	20
Får og geder levende	17
Halm til andre formål	9
Vegetabiliske foderprodukter	2
Jagtleje	37
Udlejning af erhvervsejendomme	70
Oplagrings- og pakhusvirksomhed	70
Tilberedte næringsmidler	139
Elektrisk strøm	93
Gartneriafgrøder	244
Energiafgrøder	12
Landboturisme (ferieboliger)	121
Rideskoler mv. (andre sportsaktiviteter)	56
I alt	6.121

	Direkte effekter	Totale effekter
Produktionsværdi inkl. forward-effekter	14,5 mia. kr.	24,8 mia. kr.

Deltidslandmændenes effekt på bruttoværditilvæksten

Brancher	Direkte effekter	Totale effekter
Landbrug og gartneri	1.110.750.000	1.110.750.000
Skovbrug	29.496.000	51.632.000
Indvinding af grus og sten	182.400	7.719.900
Service til råstofindvinding	143.000	5.712.000
Slagterier	293.147.000	354.075.000
Mejerier	18.064.000	34.833.000
Bagerier, brødfabrikker mv.	179.559.000	219.924.000
Anden fødevarerindustri	613.669.000	898.267.000
Tekstilindustri	352.000	10.089.000
Beklædningsindustri	65.574.100	70.273.500
Læder- og fodtøjsindustri	3.899.200	6.252.890
Træindustri	640.000	8.830.000
Olieraffinaderier mv.	94.000	11.624.000
Fremst. af basiskemikalier	1.166.000	31.669.000
Fremst. af maling og sæbe mv.	844.000	28.871.000
Medicinalindustri	1.440.000	41.980.000
Plast- og gummiindustri	1.971.000	38.091.000
Glasindustri og keramisk industri	427.800	3.791.500
Betonindustri og teglværker	1.639.000	14.022.000
Fremst. af metal	390.000	7.335.000
Metalvareindustri	2.580.000	118.880.000

Brancher	Direkte effekter	Totale effekter
Fremst. af computere og kom. udstyr mv.	371.000	8.036.000
Fremst. af andet elektronisk udstyr	638.000	5.678.000
Fremst. af elektriske motorer mv.	159.000	7.083.000
Fremst. af ledninger og kabler	175.000	3.226.000
Fremst. af motorer, vindmøller og pumper	1.000.000	22.930.000
Fremst. af motorkøretøjer og dele hertil	339.000	2.829.000
Rep. og installation af maskiner og udstyr	466.000	62.032.000
Elforsyning	152.430.000	251.440.000
Varmedeforsyning	100.408.000	117.557.000
Vandforsyning	536.000	9.829.000
Nybyggeri	750.000	1.230.000
Anlægsvirksomhed	540.000	46.360.000
Rep. og vedligehold af bygninger	870.000	80.020.000
Fraktvognmænd og rørsæbe	1.750.000	118.980.000
Pengeinstitutter	8.560.000	253.070.000
Kreditforeninger	2.400.000	105.990.000
Forsikring og pensj	3.460.000	43.880.000
Finansiell service	2.527.000	34.141.000
Ejendomsrådgivere mv.	1.777.000	7.011.000
Bruttoværditilvækst i alt	4,2 mia. kr.	8,2 mia. kr.

Ca. 0,6 pct. af den samlede bruttoværditilvækst i dansk økonomi!

Deltidslandmændenes beskæftigelseseffekt

Uden forward-effekter				Kun forward-effekter			
Brancher	Direkte	Afledte	Totale	Brancher	Direkte	Afledte	Totale
Landbrug og gartneri	6.003	0	6.003	Anden fødevareindustri	1.098	131	1.229
Engroshandel	0	436	436	Bagerier, brødfabrikker mv.	633	118	751
Anden fødevareindustri	0	378	378	Slagterier	600	115	715
Anden vidensservice	0	253	253	Engroshandel	115	349	465
Pengeinstitutter	0	208	208	Ejendomsservice, rengøring og anlægsgartnere	207	183	390
Metalvareindustri	0	204	204	Detailhandel	160	123	283
Reparation og vedligeholdelse af bygninger	0	121	121	Beklædningsindustri	178	12	191
Reparation og installation af maskiner og udstyr	0	108	108	Elforsyning	93	35	127
Ejendomsservice, rengøring og anlægsgartnere	0	108	108	Gymnasier og erhvervsfaglige skoler	111	14	125
Kreditforeninger mv.	0	100	100	Andre sektorer	4.498	2.591	7.089
Andre sektorer	360	1.743	2.104	I alt	7.694	3671	11.365
I alt	6.364	3.659	10.023				

Deltidslandmændenes beskæftigelseseffekt

	Beskæftigelse
Uden forward-effekter	
Beskæftigede i alt, direkte	6.364
Beskæftigede i alt, afledte	3.659
Beskæftigede i alt, totale	10.023
Kun forward-effekter	
Beskæftigede i alt, direkte	7.694
Beskæftigede i alt, afledte	3.671
Beskæftigede i alt, totale	11.365
Samlet	
Beskæftigede i alt, direkte	14.058
Beskæftigede i alt, afledte	7.330
Beskæftigede i alt, totale	21.388
Multiplikator, samlet	1,521

Samlede effekter af deltidslandmænds aktiviteter

	Direkte effekter	Totale effekter
Produktionsværdi	14,5 mia. kr.	24,8 mia. kr.
Bruttoværditilvækst	4,2 mia. kr.	8,2 mia. kr.
- Andel af BTV	0,3 pct.	0,6 pct.
Antal fuldtidsbeskæftigede	14.058 personer	21.388 personer

